

Búcsúbeszéd

Írója: Balczó András

A Józan Ész halálára

Nyugodjék békében!

Ma egy szeretett barátunk elvesztését siratjuk: Józan Észt, aki sok éven át volt közöttünk.

Senki sem tudja biztosan, hány éves volt, mivel születési adatai már régen elvesztek a bürokrácia útvesztőiben.

Emlékezni fogunk rá, mert olyan értékes leckéket adott nekünk, mint "dolgozni kell, hogy tető legyen a fejünk felett" és "mindennap kell olvasni egy keveset", hogy tudjuk, miért lel aranyat, aki korán kel, és hogy felismerjük olyan mondatok érvényességét, mint "az élet nem mindig igazságos" és "lehet, hogy én vagyok a hibás".

Józan Ész egyszerű és hatásos parancsok ("addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér") és megbízható, szülői stratégiák ("nem a gyerek, hanem a felnőtt dirigál") szerint élt.

Egészsége akkor kezdett gyorsan romlani, amikor fura szabályokat kezdtek alkalmazni: jelentéseket egy hatéves kislányról, akit szexuális zaklatással vádoltak, mert megpuszította egy osztálytársát; kamaszokról, akiknek iskolát kellett változtatniuk, mert feljelentették drogot áruló társukat, és a fegyelmezetlen diákját megdorgáló tanítónő elbocsátása csak rontott az állapotán.

Józan Ész akkor kezdett háttérbe szorulni, amikor szülők csak azért támadtak a tanároknak, mert azok végezték el azt a munkát, amelyben a szülők csődöt mondtak: fegyelmezetlen gyermekeik fegyelmezését.

Még tovább hanyatlott, amikor az iskoláknak szülői engedélyt kellett beszerezniük ahhoz, hogy beadjanak egy aszpirint, bekenjenek egy gyereket naptejrel, de tilos volt tájékoztatniuk a szülőket, ha egy diák drogozott, egy diáklány teherbe esett, (pláne, ha abortuszt akart csináltatni).

Józan Észnek elment a kedve az élettől, amikor a Tízparancsolat nevetség tárgyává vált, némely "egyház" üzletté aljasult, és amikor a bűnözők kezdtek különb elbánásban részesülni, mint áldozataik.

Józan Ész számára kemény csapás volt arról értesülni, hogy az ember már nem védheti meg magát egy tolvajtól a saját házában, ellenben a tolvaj beperelheti őt, ha kezét emeli rá, és ha egy rendőr megöl egy bűnözőt, (még akkor is, ha ez utóbbinál fegyver volt,) azonnal eljárás indul ellene aránytalan védekezés miatt.

Józan Ész halálát megelőzte szüleié: az Igazságé és a Bizalomé, feleségéé: a Bölcsességé, lányaié: a Felelősségé és a Törvényességé, fiáé: az Ésszerűségé.

De élnek szörnyű mostohatestvérei: Hívják az ügyvédeket, Nem én voltam, Ne szólj bele, és a Társadalom áldozata vagyok.

Nem vagyunk sokan a temetésén, mivel nagyon kevesen fogták fel, hogy elment.

Ha még emlékszel rá, küldd tovább ezt a levelet!

Ellenkező esetben csatlakozz a többséghez, és ne tégy semmit!

BALCZÓ ANDRÁS

Harmincnégy éves korában lett először apa, utána még tizenegyszer. A **háromszoros olimpiai bajnok öttusázó, Balczó András és felesége, Császár Mónika tizenkét gyermeket nevelt fel budakeszii házukban, amelyet Balczó a saját kezével épített.**

Ami a sportot illeti: megcselekedte, ami számára megcselekedni adatott. Amit az élet elrendeltetett neki. Sem az egyikért nem illeti dicséret, sem a másikért nem jár neki sajnálat. Az ember felelős a sorsáért, de élete felől Isten határoz. Balczó András ezerszer elismételte ezt a néhány és még sok, más mondatot az utóbbi időben, leírva is olvashattuk sorait, pályafutásáról készült, **Küldetés** című film nagy siker volt a mozikban.

Most, hogy nemrégiben, élőben hallotta az ember, mégis újra és újra, ezeregyedikszer is megfogja mondandója. A háromszoros olimpiai és tízszeres világbajnok, Balczó András, aki Magyarországon minden idők legjobb öttusázója, a nemzet sportolója, magával tudja ragadni az embert.

Nemrégiben Pozsonyban járt, hogy átvegye a Ferdinand Martenengo Társaság kitüntetését. Előbb ott beszélgettünk, aztán rohantunk a ferencesek templomába, s előadása előtt, ott folytattuk.

Nem a megszokott interjú volt ez, arra nem nagyon kapható, inkább beszélget, az előadás keretében pedig nem tér ki egyetlen válasz elől sem. Megalkuvás nélkül futott egykor a győzelemért, amelynek egy egész nemzet örült, és ma ugyanúgy él, ahogy futott: nekifeszülve, egyenest a cél felé.

Edzőnek nem kellett, belovagló volt

Kondorosi, lelkészi család harmadik gyermekeként jött a világra. Ildikó nővére és Zoltán öccse mérnök – utóbbi országgyűlési képviselő, Edit nővére, aki tavaly hunyt el, keramikus volt.

"Önuralom hiányából lettem sokgyermekes családapá. Úgy látszik, korában annyi önuralmat gyakoroltam, hogy elfogyott. Első házasságomból nem született gyerek, aztán kilenc évig egyedül éltem. 1975-ben, újra megnősültem. Négy-öt gyermeket akartunk, de jött a következő, az ötödik, hatodik, és mindig egy utolsó. Mondogattam sokszor, hogy köszönöm, rendes vagy, de még rendesebb, ha most már hagysz egy kis pihenőt. Persze örömmel elfogadtuk a piciket."

1976-ban jött Márton, őt követte Laura, majd Anna, Barnabás, Bertalan, Nóra, Bálint, Sarolta, Gáspár, Noémi, Virág és a tizenkettedik, Botond. A budakeszii ház évekig épült, még a bútorokat is a családfő készítette benne.

Balczónak – és később a családnak – nem volt könnyű megélnie azután, hogy a világ máig legjobb öttusázója 1973-ban visszavonult.

"Mindenféle képesítést megszereztem. Az 1-es számú bilétámmal vártam, hogy beszélítsanak. Reméltem, hogy a fiataloknak átadhatom azt, ami szükséges."

A pártba nem akart belépni, ügynök sem akart lenni, mondván, hogy ezzel elveszíti a jogát arra, hogy tisztességes sportembereket neveljen.

"Tíz évig vártam arra, hogy megbízzanak. Belovaglóként dolgoztam az Országos Lótenyésztési Felügyelőségénél – ez amolyan csicskási állás. Mindenki látja, hogy nem odavaló a fickó, de mit lehet tenni. Aztán egy nap vettem egy demizson bort, szétosztottam szerszámaimat a kollégák között, és zsebemben a munkakönyvemmel elbúcsúztam."

A gyermekek nem lettek élsportolók. **Mindkét szülő olimpikon: az apa háromszor nyert aranyérmét, a tornász mama, Császár Mónika meg bronzot az 1972-es müncheni játékokon, ahol Balczó egyéniben lett bajnok (előtte csapatban nyert**

Rómában és Mexikóvárosban). A tizenkét gyermek közül mégsem lett egyik sem élsportoló.

"Minden felnőtt, edző vagy ismerős azt kérdezte tőlük, hogy no, fiacskám, te is olimpiai bajnok leszel, mint apukád? Hát nem, a túl nagy elvárás agyonnyom mindenkit. A fiaink, lányaink úsznak, kerékpároznak, futnak, felváltva, de nagyon örülök neki, hogy nem versenyszerűen. Mert most a sport egészen más, mint harminc évvel ezelőtt volt."

Miután a munkakönyvvel a zsebében elbúcsúzott, nem volt könnyű a nagy család élete: szellemi szabadfoglalkozásuként előadói tiszteletdíjaiból illetve családi pótlékból éltek.

"Csodával határos módon, az utolsó pillanatban mindig megkaptuk a szükséges pénzt. Megesett – egy példát mondok a sok közül, hogy elfogyott a pénzünk, s másnap az egyik gyereknek be kellett fizetni kilencszáz forintot az iskolában. Már délután kettő volt, a postás mindig délelőtt hozta a pénzt. Nem szégyen kölcsönkérni, de nem akartam senkinek örömet szerezni, miután mindig mondták nekem, hogy Balczókám, felelőtlenség, fel is kell nevelni a gyerekeket. Betértem a postára, de semmi. Hazamentem. Hátral az udvaron köveket raktam le; ott térdeltem, mikor öt-hat óra tájban jött a legnagyobb gyerek, s azt mondja: Kaptam ötezer hatszáz forint ösztöndíjat!"

Nagyon sok ilyen eset volt. Adódott egy más változat is:

"Egy nagy díjat, amit kaptam volna, nem fogadtam el, mert úgy éreztem, megvesznek kilóra, ha azt elosztom, kiderül, hogy egy kiló Balczó mennyit ér. Van, aki elfogadhatja, de van, akinek nem szabad elfogadnia. Én ezek közé tartozom. Lemondtam. Sokan kárhoztattak miatta, sokan vartyogtak, hogy te hülye, itt vannak a gyerekeid, de tudtam, hogy nem szabad elfogadni. Írtam egy levelet a felajánlónak, hogy megértésüket kérve tisztelettel köszönöm, de a díj elfogadása ellenkezne meggyőződéssel. Még a református templomban a baráti kör is kettéoszlott; viszont a visszamondást követően kilenc hónapra telefonált egy ügyvéd, s elmondta: XY hagyatékát gondozom, aki meghalt 86 éves korában, és a végrendeletében a lakását önre hagyta. Megkérdeztem, kicsoda az illető. Mondtam: soha nem láttam, valami félreértés van. Azt mondta: ennek ellenére. Eladtuk a lakást, s a lányainknak be tudtunk segíteni a lakásvásárlásba, köveket tudtunk lerakni, ahová a mi házukban addig nem futotta, redőnyöket csináltattunk. A barátaimnak mondtam is, hogy azáltal, hogy azt a díjat és a vele járó pénzt nem fogadtam el, a Jóisten ezt az én életemben, a gyermekeim és unkáim életében olyan mértékben fogja visszafizetni, hogy a legnagyobb üzletet kötöttem.

Öt éven keresztül sok mindenen változtatott az örökhagyó. Kiderült, hogy Kondor Katalin műsorát, amely minden vasárnap egytől kettőig volt, s amelyben egy alkalommal velem készült interjú, ez a hölgy végighallgatta, utána megírta a végrendeletét. Az Isten engem így dédelget.

Kinn voltunk Rómában, az olimpia ötvenéves évfordulóján, s ott egy fiatal újságírónak diktáltam; mondtam azt is, hogy én az Isten kegyeltje vagyok, nekem csak megszületni volt nehéz. Mindent kaptam, csak ezt tudom mondani."

"Nem ez az én utam"

Azért jött, azért járja az országot, s ruccan át a határokon túlra is, hogy megossza gondolatait azokkal, akik kíváncsiak rájuk. Mostani hivatása az, hogy közösségekhez látogasson, s arról beszélgessen velük, mi végre is vagyunk a világban. Más volt a terve, mást akart csinálni.

"Tíz éven át próbálkoztam, de végül rájöttem, hogy nem ez az én utam. Az öttusában tízévi várakozás után adtam fel a reményeimet. Arra a tíz évre nagy szükségem volt... örülök, hogy ott voltam, és örülök, hogy eljöttem. Nekem senki sem vághatja a fejemhez, hogy nem voltam hajlandó kompromisszumokra. Nagyon mély kompromisszumot kötöttem, de ez nem keverendő össze az elvtelen magalkuvással."